

ABSTRAKT

Příznivý makroekonomický růst řady rozvojových zemí je doprovázen voláním po sociálně spravedlivějším rozvoji. „Budování sociálního státu“ přináší řadu významných změn v mnoha rozvojových zemích a systém sociální ochrany se stává jedním z klíčových nástrojů rozvojových strategií těchto zemí. Přelomový je zejména postupný posun od důrazu na základní potřeby obyvatel směrem k zákonem garantovaným právům (podpora tzv. socioekonomických práv). Inovativní je i požadavek na pro-aktivní přístup všech účastníků rozvojového procesu a posílení investic do tvorby lidského kapitálu.

Jedním z nejrozsáhlejších příkladů takového přístupu je indický program garantovaných veřejných prací Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act (MGNREGA). Program se zároveň snaží o zmírnění řady problémů současného indického venkova. Předkládaná dizertační práce je zaměřená na hodnocení dopadů MGNREGA ve specifických místních podmínkách při kvalitní implementaci programu. Analýza se soustředí především na různé dimenze efektů a na jejich vzájemné interakce.

Případová studie z venkovských oblastí státu Tamilnádu postavená na základě 1264 strukturovaných rozhovorů v lokálně reprezentativním vzorku domácností a 125 polostrukturovaných rozhovorů s místními zaměstnavateli a představiteli místní samosprávy ukazuje odlišné dopady na různé sféry vlivu MGNREGA, kterými jsou: sociální politika; politika zaměstnanosti a trhu práce; a další specifické cíle intervence jako posílení pozice žen, tvorba veřejných statků a rozvoj lidského kapitálu nebo omezování nedobrovolné migrace.

Dizertační práce upozorňuje, že vytyčené cíle MGNREGA jsou v daném místě naplňovány značně nerovnoměrně. Pozitivní vliv na zlepšování socioekonomických podmínek domácností (i těch přímo nezúčastněných v MGNREGA) je doprovázen nepříznivým vlivem na místní pracovní trh a ekonomiku. Komplexní povaha programu a jeho nejednoznačné místně specifické dopady vyžadují citlivý a vybalancovaný přístup při realizaci intervence i při hodnocení jejích dopadů.

Klíčová slova:

Sociální stát, rozvojové země, programy veřejných prací, Indie, rozvoj venkova, pracovní trh